

ÇEMEN ÇEŞİTLERİ

Berkem Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi
tescil ettiği çeşittir.

Gürarlan Ankara Üniversitesi Ziraat
Fakültesi tescil ettiği çeşittir.

Çiftçi Geçit Kuşığı Tarımsal Araştırma
Enstitüsü Müdürlüğünün tescil ettiği çeşittir.



T.C. KONYA VALİLİĞİ
İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİM

🌐 konya.tarimorman.gov.tr 🐦 @konyaitarim
☎ +90 332 322 34 60 📠 @konyatarimorman
✉ konya@tarimorman.gov.tr 📷 konyatarim

ÇEMEN YETİŞTİRİCİLİĞİ

Trigonella foenum-graecum L.

“ Temiz Tohum; Yabancı Otsuz Temiz Tarla;
İle Sağlıklı Kaliteli Çörek Otu Üretilir.

Kalıntısız Kaliteli Çörek Otu Çiftçiyi Kazandırır. ”

Son yıllarda çemene olan iç talep ürün değerini artırmaktadır. Yapılacak yatırımlar ile ülke ihtiyacı yerli üretimle karşılanacak ve daha önemlisi ihtiyaç fazlası ürün ihracata konu edilerek döviz girdisi sağlanacaktır. Sağlık açısından faydaları ve farklı kullanım alanları göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizde çemen üretiminin artırılması daha da önemli hale gelmektedir.

ETKEN MADDELERİ VE KULLANIM ALANLARI

Çemen tohumunda önemli miktarda protein, mineral maddeler ve vitaminler bulunmaktadır. Çemen tohumunun bileşiminde; %27 protein, %8 sabit yağ, yağında %52 oleik asit ile %40 linoleik asit, uçucu yağ, azotlu bileşikler, fitin, kolin, rutin, nikotin amid, kumarin, kül (%3-4), flavonoid, müsilaaj (%30), trigonellin (%1), eholine, sentionine ve cerpaine alkaloitleri ve yağlı embriyosunda hidroliz sonucu diosgenin (%0,8-2,2) veren steroidal saponinler (%5-7) ve Vitamin A, B ve C, kalsiyum, demir ve diğer mineraller bulunur. Gıda, eczacılık ve halk hekimliği alanlarında çok sayıda kullanım alanı bulmaktadır.

BİTKİSEL ÖZELLİKLERİ

Çemen, Baklagiller familyasına ait tek yıllık kazık köklü bir bitkidir. Kök sistemi fazla derine gitmez. Köklerinde bol miktarda nodoziteler oluşur. Türkiye şartlarına göre, 30-60 cm arasında boylanan bir yıllık ve otsu bir yapıda gelişen çemen bitkisinin, sapları yuvarlağa yakın ve içi boştur. Bitki dikine ve kimi zaman da yere yatarak gelişir.

Gövde ilk gelişme döneminde tüylü olup, koyu yeşil renktedir. Yaprakları yonca yaprağına çok benzer, üç yaprakçıktan oluşmaktadır. Çiçekler yaprak koltuklarında oluşmakta olup tipik baklagil çiçek yapısındadır. Çiçekler açık sarı veya beyaz renktedir. Baklaları 3-12 cm uzunluğunda, 0,5-1 cm genişliğinde olup tohumlar her bir bakla içerisinde ortalama 6-20 adet bulunmaktadır.

Çiçekler görüldükten sonra 10 gün içinde meyve bağlama gözlenmiştir. Vejetasyon süresi 105-140 gün arasındadır.

Çemen tohumunun dış görünüşü 3-5 mm uzunlukta olup, sert köşeli, üzeri ince pürüklü, esmer kırmızı veya sarımsı esmer renkli, kokusuz ve hoş olmayan bir lezzeti vardır.

İKLİM VE TOPRAK İSTEKLERİ

Çemen bitkisi, kurağa ve yüksek sıcaklığa dayanıklı bir bitkidir. Ülkemizde sıcak bölgelerde kış veya erken ilkbaharda, soğuk bölgelerde ise yazlık olarak yetiştirilmektedir. İyi drene edilmiş, gevşek, kireçli ve yeterli nemi olan topraklarda yüksek verim vermektedir.

ÇEMEN NE ZAMAN EKİLİR?

Çemen kışları çok soğuk geçmeyen, don olayı olmayan yerlerde ekim işlemi sonbaharda, iklimi sert geçen bölgelerde ise ilkbaharda (Mart ayı, en geç Nisan ayı ortasına kadar) yapılmalıdır.

TOPRAK HAZIRLIĞI VE EKİMİ

Tohumları oldukça küçük olduğundan iyi bir tarla hazırlığı şarttır. Öncelikle toprak pulluk yardımıyla sürülür ardından toprak parçalama (kesek kırma) işlemi yapılır.

Dekara 2-2,5 kg tohum ekim normu için uygundur. Sıra arası 20-25 cm mesafe ile ekim yapılmalıdır. Ekim sonrası merdane geçirmek uni-form bir çıkış için tavsiye edilmektedir. Tohum tarlaya mibzerle veya elle ekilebilmektedir.

SULAMA VE GÜBRELEME

Çemen bitkisi nemi çok sevmediği için fazla sulama istemez. Çiçeklenme dönemine kadar bir kere su ihtiyacı karşılanmalıdır. Çiçeklenme sonrası ve özellikle olgunlaşmaya başladığı dönemde dane dolumu için bir sulama daha yapılmalıdır.

Çemen otu bir baklagil olduğundan eğer bakteri aşılması yapılmış ise kendi azot ihtiyacını önemli ölçüde temin edebilir. Fosfor, optimum bir büyüme, çiçek ve tohum oluşumu için önemlidir. Çemen bitkisi aynı zamanda, ince saplı yapısı ve toprakta iyi çözünmesi nedeniyle iyi bir yeşil gübre bitkisidir. Islah edilecek alanlarda kışlık çemen ekilişi ile toprağın organik madde miktarını artırmak mümkündür.

YABANCI OTLARLA MÜCADELE

Ülkemizde çemenin kimyasal mücadelede kullanılacak ruhsatlı bir herbisit bulunmamaktadır.

Son yıllarda çemene olan iç talep ürün değerini artırmaktadır. Yapılacak yatırımlar ile ülke ihtiyacı yerli üretimle karşılanacak ve daha önemlisi ihtiyaç fazlası ürün ihracata konu edilerek döviz girdisi sağlanacaktır. Sağlık açısından faydaları ve farklı kullanım alanları göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizde çemen üretiminin artırılması daha da önemli hale gelmektedir.



HASAT VE VERİM

Bitkiler sararıp kurduğunda hasat olgunluğuna gelmiş demektir. Hasada biçerdöver ile gerekli tabla ve yükseklik ayarları yapıldıktan sonra başlanabilir. En önemli özelliği; diğer tek yıllık bitkiler (kışniş, çörekotu vb.) hasatta geç kalındığında ürün kaybına neden olmasına rağmen; çemende bitkiler hasat olgunluğuna geldiğinde baklalar hemen çatlatmaz ve ürün kaybına neden olmaz.

Hasat makinasız olarak elle de yapılabilir. Çemen kapçıkları Ağustos ve Eylül aylarında sırası ile olgunlaşan meyveler toplanır, güneşte kurutulduktan sonra, sopa ile dövülerek tohumlar meyvelerden dışarı çıkarılır ve tohumları kurutulur. Ancak hasatta çok gecikilir ise olgunlaşan meyveler kendiliğinden açılarak tohumları etrafa saçılır.

Dekara 80-100 kg tohum verimi vardır.

KURUTMA

Hasat ve harmandan sonra kurutulan tohumlar, serin ve kuru şartlarda saklanmalıdır. Tohumlar %12 nem altında muhafaza edilmelidir.

